

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ในระหว่างที่ผ่านมา ได้มีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยมาโดยตลอด แต่ผลจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกรมวิชาการ ปี 2542 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการแล้ว จริยธรรม คุณธรรม และความปอดคล้องของร่างกายและจิตใจของเด็กไทยก็อยู่ในสภาวะเสี่ยงเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างของปัญหาด้านสุขภาพจิตที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในสถานศึกษาขณะนี้ (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ : การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2543 : 1)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 47 – 51 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับ และให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกระยะห้าปี โดยจะต้องมีการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่งภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้สาระบัญญัติเกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการหลายประการเพื่อเตรียมรองรับพระราชบัญญัตินี้ไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดนโยบายเรื่องการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ.2542 – 2544) การดำเนินการในระยะแรกได้จัดอบรมบุคลากรทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานจนถึงบุคลากรระดับโรงเรียน ทั้งจัดให้มีการประเมินตามกรอบมาตรฐานโรงเรียนโดยจัดส่งเครื่องมือให้โรงเรียนประเมินตนเองเพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนการพัฒนาและการศึกษาเปรียบเทียบความก้าวหน้า

การที่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา ถือว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผย ต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกัน คุณภาพภายนอก ความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน จึงต้องผลักดัน ให้สถานศึกษามีการประเมินผลภายใน (Internal evaluation) เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาตนเองซึ่งถือ เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative evaluation) การประเมินผลภายในมีส่วนโดยตรงที่ผู้มีส่วน ร่วมในการประเมินเป็นผู้ใกล้ชิดกับหน่วยงานหรือโครงการที่ถูกประเมิน มีความเข้าใจ ลักษณะและธรรมชาติของหน่วยงานเป็นอย่างดี การเก็บข้อมูลสามารถทำได้ง่าย การวิจัยและ พัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา โดยการประเมินผลภายในของสถานศึกษา แต่ละแห่ง มีความเป็นเอกภาพในหลักการของการประเมินผลภายใน แต่อาจมีความหลากหลาย ของวิธีการปฏิบัติซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกแห่ง แต่เป็นแนวทางที่สถานศึกษาได้พัฒนาขึ้นใช้ใน หน่วยงานของตนเองเพื่อให้การประเมินผลภายในนั้นเป็นของสถานศึกษา พัฒนาโดยสถาน ศึกษา และเพื่อสถานศึกษา ตามนโยบายการจัดการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจสู่พื้นที่ให้มากที่สุด มิใช่เป็นระบบการสั่งการจากหน่วยงานต้นสังกัดเหมือนที่ผ่านมา นั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

กระบวนการพัฒนาตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดให้มีการประเมินตนเองเป็นกระบวนการ ตรวจสอบของโรงเรียนเพื่อประเมินการทำงานของตนเองทุกชั้นตอนการทำงานครอบคลุม เป้าหมาย จุดเน้นและงานทั้งหมดที่วางไว้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อการปรับปรุงงานระหว่าง การดำเนินงานตามแผน การประเมินตนเองมีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนทุกด้าน บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อการประเมินตนเองของโรงเรียน การประเมินตนเองเป็นภาระ กิจที่โรงเรียนต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน ชัดเจนและเป็นกระบวนการที่สามารถ ปฏิบัติแล้วนำไปสู่การพัฒนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาตามวงจรเดมมิง(Deming) PDCA (สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 20)

จากการศึกษาการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ที่จัดการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ซึ่งได้ทำการพัฒนาการประกันคุณภาพ โดยใช้นโยบาย สร้างคุณภาพก้าวไกล สร้างความปลอดภัยทุกหนแห่ง สร้างโอกาสให้เด็กทุกคน

และสร้างประสิทธิผลของงาน ในปีการศึกษา 2543 – 2544 นั้น พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนดได้น้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ตามจุดมุ่งหมายขั้นต่ำ ของโรงเรียนทั้งหมด 154 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง . 2547 : 13)

การนำโรงเรียนสู่มาตรฐาน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ โรงเรียนทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยกันด้วยความ เป็นกัลยาณมิตร โดยเน้นยุทธศาสตร์การบริหารที่จะทำให้เกิดสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับกรม ระดับพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน มีผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ นักเรียนมีคุณภาพตามเป้าหมาย

การดำเนินงานของหน่วยงานที่ดูแลโรงเรียน จัดเป็นการดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพ ภายนอก ในระยะยาวความสำคัญที่จะมุ่งไปที่มาตรฐานการศึกษา โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของ การประกันคุณภาพการศึกษา แต่การดำเนินงานของหน่วยงานเหนือโรงเรียนทั้งระบบก็จำเป็นต้อง ดำเนินไปพร้อมกันกับของโรงเรียนให้ประสานสอดคล้องและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามระบบจะถูก สร้างไว้เป็นอย่างดีเพียงไรก็ตาม หากขาดความตั้งใจจริงของผู้บริหารและ โดยเฉพาะจิตสำนึก ในเรื่องวัฒนธรรมคุณภาพของบุคลากรทุกระดับแล้ว การที่จะนำพาโรงเรียนไปสู่มาตรฐาน การศึกษาก็เป็นเพียงภาพลวงตาที่คงความเลิศจนได้แต่เพียงชื่อเท่านั้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีภารกิจในการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน โดยร่วมกับโรงเรียนในการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการ โดยใช้กลยุทธ์สำคัญ 3 ประการคือ การยกระดับมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ เพื่อการรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา จากองค์กรภายนอก

จากกลยุทธ์ดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ได้ดำเนินการพัฒนา โรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน ดังนี้

1. การจัดระบบบริการและสารสนเทศ ให้โรงเรียนจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเน้นให้เกิด การบันทึก การเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบที่สมบูรณ์ครอบคลุมตรวจสอบได้
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับโรงเรียน ให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ ภาระงาน การเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่น และสอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐาน ด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านครู

3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางส่งเสริมให้โรงเรียนวางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะสั้น ทั้งนี้ต้องกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายยุทธศาสตร์โครงการ/กิจกรรม

4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลางส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบุคคล ดำเนินการตรวจสอบทบทวนและรายงานการดำเนินงาน ทั้งนี้ควรมีบุคคลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง ร่วมเป็นคณะกรรมการในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

6. การประเมินคุณภาพการศึกษา จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้มาตรฐาน และมีการร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด และโรงเรียนประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติใน 3 ระดับชั้น คือ ป.6 ม.3 และ ม.6

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง กระตุ้นแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน นิเทศติดตามผล ให้โรงเรียนจัดทำรายงานคุณภาพประจำปีทุกปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเปิดเผยต่อสาธารณชน และนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป

8. การผลุกระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้โรงเรียนนำข้อมูลย้อนกลับไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาระบบประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพ

จากการดำเนินงานดังกล่าวของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง โดยใช้กลยุทธ์ทั้ง 3 ประการ และแนวดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน ปรากฏว่า

1. สถานศึกษามีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการผลุกระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับดี

2. สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาและบุคลากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง

3. สถานศึกษาในสังกัดได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จำนวน 146 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.49

4. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GAT) ชั้น ป.6 ม.3 และ ม.6 พบว่า ในระดับชั้น ป. 6 มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าระดับชาติทุกวิชา ระดับชั้น ม. 3 มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าระดับชาติ ในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ส่วนในระดับชั้น ม. 6 มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าระดับชาติ ในวิชาชีววิทยา ส่วนวิชาอื่นๆ นั้น พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับชาติอยู่ระหว่าง 0.84 - 4.65 %

การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งกระทำโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น จากการประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ร่วมรับการประเมินในปีการศึกษา 2545 จำนวน 10 โรงเรียน ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนร่วมรับการประเมิน จำนวน 56 โรงเรียนและปีการศึกษา 2547 โรงเรียนร่วมรับการประเมิน จำนวน 80 โรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินคุณภาพ จึงเกิดการลังเลที่จะร่วมการประเมินคุณภาพโดยพร้อมเพรียงกัน จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของหลักการ ทฤษฎี และการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจวางแผน สั่งการและดำเนินการบริหารงานให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การดำเนินการต่าง ๆ ข้างต้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาเกณฑ์ และกำกับดูแลการประเมินคุณภาพภายนอก และเนื่องจากระบบการประกันคุณภาพและประเมินมาตรฐานสถานศึกษาก็ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่ค่อยมีการดำเนินการมาก่อนในประเทศไทย และสถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะกลัว และไม่คุ้นเคยกับการประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรับการประเมินผลจากภายนอก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาระบบดังกล่าวด้วยความรอบคอบระมัดระวัง เพื่อให้การดำเนินงานในการประกันคุณภาพและการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ และบรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและคุณภาพของคน

จากข้อมูลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องหาแนวทางในการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียนสู่มาตรฐานการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีบทบาทในวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนสู่มาตรฐานโรงเรียนอย่างไร จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่ปรากฏคำตอบที่ชัดเจนในประเด็นนี้ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เพื่อใช้

เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
สู่มาตรฐานโรงเรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อ่างทอง
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทผู้บริหารโรงเรียนกับการดำเนินงานตาม
มาตรฐานโรงเรียน ของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบการดำเนินงาน ตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ว่ามีการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษา
ด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารงานและการดำเนินงานของโรงเรียน
ให้มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ
พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542

ขอบเขตการวิจัย

1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง หมายถึง สถานศึกษาสังกัดสำนัก
งานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเดิม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูวิชาการสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัย ระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวนทั้งสิ้น 154 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูวิชาการสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับประถม
ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวนทั้งสิ้น 112 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย
(Sample random sampling) โดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan,
1970 : 608) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ .05

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 3.1.1 บทบาทการเป็นผู้นำ
- 3.1.2 บทบาทส่งเสริมสนับสนุน
- 3.1.3 บทบาทการนิเทศ
- 3.1.4 บทบาทการเป็นผู้บริหาร

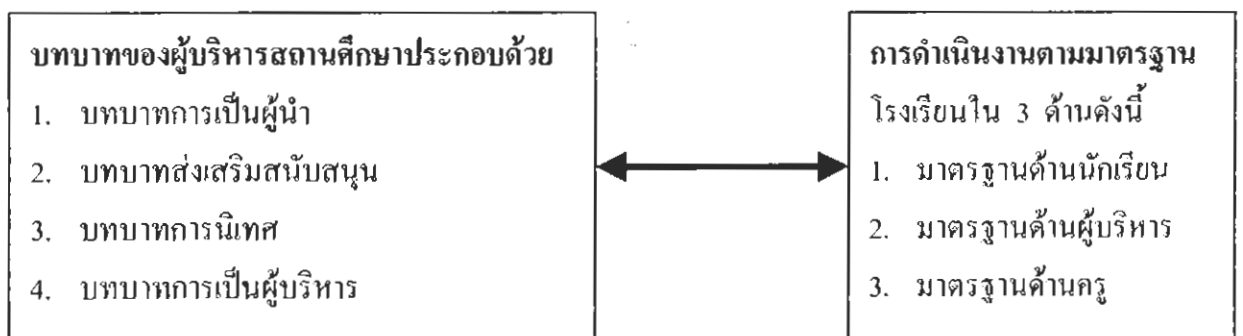
3.2. การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน 3 ด้าน ได้แก่

- 3.2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน
- 3.2.2 มาตรฐานด้านผู้บริหาร
- 3.2.3 มาตรฐานด้านครู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง โดยการบูรณาการแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษา จากการศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารทั้งในและต่างประเทศ ได้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน จำนวน 4 บทบาท และพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูวิชาการโดยยึดมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาตามการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก จำนวน 14 มาตรฐาน 3 ด้าน ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา
ผู้อำนวยการสถานศึกษา(พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
พ.ศ. 2547. 2547 : 37)

ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและ
การส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ(พระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ. ศ. 2547. 2547 : 23)

ครูวิชาการ หมายถึง ผู้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง หัวหน้า
วิชากร หรือทำหน้าที่เกี่ยวกับวิชาการ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้นประกอบด้วยบทบาท 4 บทบาท ดังนี้

1. บทบาทการเป็นผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดให้สถานศึกษามีปรัชญา
และเป้าหมายสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ ผู้บริหารมีความเข้าใจ มีวิสัยทัศน์และมีเจตคติที่ดีต่อ
การดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียน สร้างภาวะผู้นำในตนเอง เป็นผู้มีอุดมการณ์ในการทำงาน
รู้วิธีนำเทคโนโลยีมาจัดการเรียนการสอน เป็นผู้นำทางวิชาการ เช่นการเขียนตำรา ทำวิจัยหรือเป็น
วิทยากร

2. บทบาทส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจและความเป็น
เพื่อนแก่ผู้ได้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน ยินดีรับฟังและสนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชาประสบ
ความสำเร็จและก้าวหน้าในอาชีพให้คำปรึกษาแนะนำการจัดการเรียนการสอนสู่มาตรฐาน เป็นแกน
นำร่วมกำหนดมาตรฐานโรงเรียน จัดทำธรรมนูญโรงเรียน จัดทำแผนปฏิบัติงาน จัดกระบวนการ
เรียนรู้ของครูให้เป็นไปตามมาตรฐาน ช่วยเหลือดูแลอำนวยความสะดวก ด้านสื่ออุปกรณ์ วัสดุ
สิ้นเปลือง ดูแลสวัสดิการต่าง ๆ

3. บทบาทการนิเทศ หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่เกี่ยวกับการ
ร่วมปฏิบัติการกับครู ร่วมกันดำเนินการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องได้รับการ
ประกันคุณภาพและพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นำโรงเรียนสู่มาตรฐาน เช่นทำงานกับ
ลูกน้อง ศึกษาจุดบกพร่อง จุดเด่นในการทำงาน จัดอบรมเพิ่มความรู้และพัฒนาทักษะการทำงาน
จัดตารางเวลาในการทำงาน ร่วมตั้งเป้าหมายการปฏิบัติงานให้การช่วยเหลือแนะนำ

4. บทบาทการเป็นผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารในการเป็นผู้ประสานงาน
ช่วยให้งานของบุคลากรทุกคนดำเนินไปด้วยดีเป็นผู้คุมนโยบายและกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

ให้มีการปฏิบัติโดยครบถ้วนถูกต้อง กำกับดูแลการจัดการเรียนการสอน ดูแลนักเรียนให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ จัดทำแผนของสถานศึกษา บริหารงบประมาณใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดมอบอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้อื่นร่วมกันปฏิบัติ สื่อสาร โดยเอกสารและวาจาให้งานบรรลุผล จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์กับการเรียนการสอน นำผลงานการวิจัยมาพัฒนาความรู้และแก้ปัญหา ใช้กระบวนการกลุ่มงานใจคน ชกของชมเชยให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ได้บังคับบัญชา

มาตรฐานโรงเรียน หมายถึง คุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นของ นักเรียน ผู้บริหาร และครู ความพึงพอใจในการประเมินคุณภาพรอบแรกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานตามมาตรฐาน โรงเรียน